

KAUPUNGIT JA KILPAILUKYKY

Timo Aro

25.1.2013

Metropolivaltio korostaa kilpailukykyä...

HAJAUTETTU HYVINVOINTIVALTIO

1950-1990'

- **Keskeisiä toimenpiteitä:** Teollistava aluepolitiikka, kehitysaluetuet, syrjäisyyssisät, hajasijoittaminen, valtionyhtiöiden sijoituspäätökset, valtionosuudet, alueyliopistot jne. → **tavoitteena tasapainoinen aluerakenne**
- **Koheesiopolitiikka keskiössä: 50-100 keskittymää**

HAJAUTETTU KILPAILUVALTIO

1990-2010'

- **Keskeisiä toimenpiteitä:** ammattikorkeakoulut, yliopistokeskukset, rakennerahastot, osaamiskeskusohjelma, aluekeskusohjelma, KOKO-ohjelma, elinkeino- ja kehitysyhtiöt, aluehallinto
- **Koheesio- ja kilpailukyky politiikka keskiössä: noin 30-35 keskittymää**

METROPOLIVALTIO 2010'-

- **Keskeisiä toimenpiteitä:** Yli 100 000 asukkaan toiminnalliset alueet, kasvu- ja kaupunkisopimukset, MAL-sopimukset, innovaatiokeskittymät, kunta- ja palvelurakennemuutokset, kehityskäytävät ja -vyöhykkeet jne.
- **Kilpailukyky politiikka keskiössä: noin 5-12 keskittymää**

Alue- ja kaupunkikehityksen **painopisteen muutos**

- Kunnallisuudesta ja seudullisuudesta **kehitys- ja kasvukäytäviin sekä vyöhykkeisiin**
- Ohjelmallisuudesta **toiminnallisuuteen ja sopimuksellisuuteen**
- Maakuntalähtöisyydestä **kaupunkiseutulähtöisyyteen**
- Hajauttamisesta **keskittämiseen**

12 suurinta
kaupunkiseutua
tuottaa

68,5 %

BKT:sta

6 suurinta
kaupunkiseutua
tuottaa

80 %

koko maan TKI-
menoista

Neljä viidestä
suomalaisesta asuu-
taajamissa, joiden
yhteenlaskettu
maa-pinta-ala vain

2 %

12 suurimman
kaupunkiseu-
dun alueella
sijaitsee

67 %

työpaikoista

Kolme viidestä
asuu 10 suu-
rimmalla ja
neljä viidestä
20 suurimmalla
kaupunkiseudulla

Alle 6 000
asukasta

173

kunnassa, joka
kolmannessa
kunnassa syntyy
alle 50 lasta
vuodessa

Alue- ja väestökuva Suomessa alkuvuonna 2013

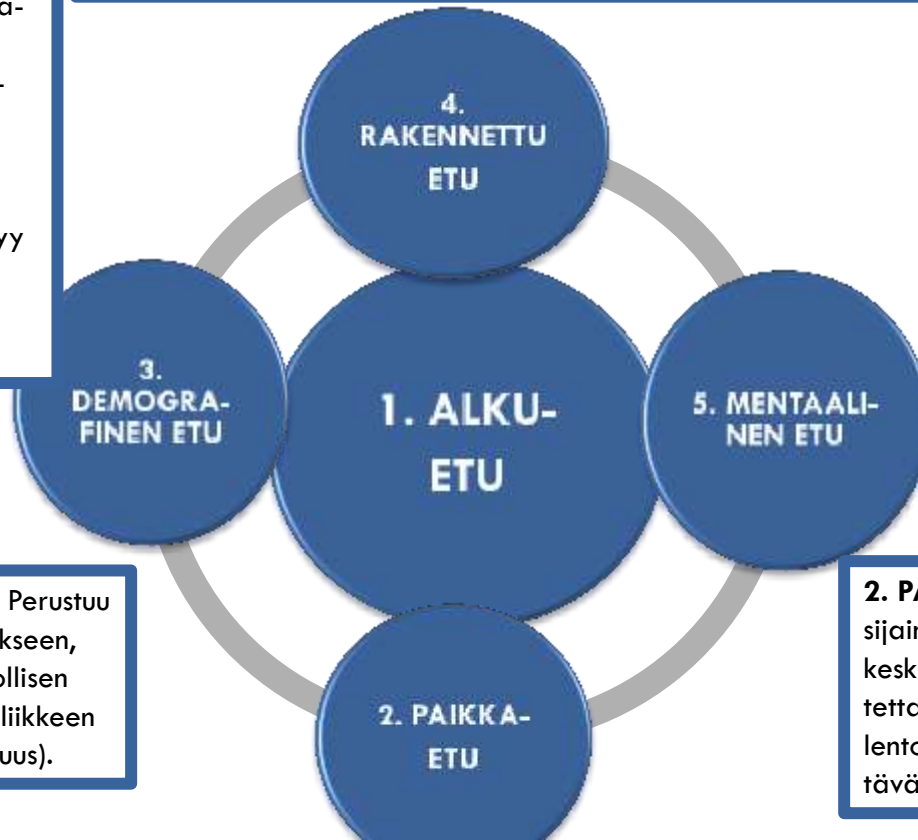

Miksi yhdet alueet ovat
vetovoimaisimpia kuin toiset?

1. ALKUETU: Alue saa puolelleen alkuedun historiallisen kehityksen, tapahtumien tai sattuman ansiosta. Aluetu muodostuu ja vahvistuu keskittymiskehityksen tuloksena. Keskeisin positiivinen laukaiseva tekijä hyvä työpaikka- ja väestökehitys, mikä johtaa markkinoiden laajenemiseen. Markkinat ja kasvukehä laajenevat. Kasvu lukkiutuu positiiviseksi kehäksi: yksi hyvä tekijä johtaa toiseen, se taas kolmanteen jne.

4. RAKENNETTU /STRATEGINEN

ETU: Perustuu alueen tietoihin strategisiin valintoihin ja pitkäjänteiseen kehittämiseen, jolloin kaupunki-(seutu) panostaa järjestelmällisesti valittuihin toimialoihin alueen kokonaisedun hyväksi. Positiivinen uusiutuminen käynnistyy usein sisäisen tai ulkoisen shokin seurauksena. Ennakointi- ja muutosherkkyys korostuu.

3. DEMOGRAFINEN ETU: Perustuu positiiviseen väestönkehitykseen, joka pitää sisällään luonnollisen väestönlisäyksen ja muuttoliikkeen (maassamuutto ja siirtolaisuus).

5. MENTAALINEN ETU perustuu tahtoon ja kasvuretoriikkaan. Alue vahvistaa itse itseään teoilla ja puheella. Positiivisten mielikuvien luominen korostuu. Onnellisilla sattumilla, tapahtumilla ja ulkopuolisilla päätöksillä iso merkitys. Pienestä tai vähäpätöisestä voi kasvaa vähitellen isoa ja merkittävää jne.

2. PAIKKAETU: Perustuu optimaaliseen sijaantiin suhteessa muihin keskittymiin tai keskuksiin. Sijaintietua tukee saavutettavuus eli hyvät maantie-, rautatie-, lento-, satama- ja muut väylä- ja käytävyydet

Vertailu eräiden seutukuntien väestönkehitykseen 1880-2011*

Seutukunta	1880	1940	1950	1990	2011
Helsingin	84569 (1)	411019 (1)	491594 (1)	1 117 098 (1)	1 428 953 (1)
Porin	61805 (2)	97365 (4)	124012 (4)	143 476 (6)	137 603 (7)
Turun	61789 (3)	129711 (3)	162711 (3)	267 081 (3)	311 658 (3)
Mikkelin	51594 (4)	63551 (13)	75317 (12)	77 213 (16)	72 772 (16)
Tampereen	43949 (8)	130729 (2)	163424 (2)	300 814 (2)	378 096 (2)
Lahden	41281 (9)	71172 (8)	107757 (5)	197 012 (4)	202 236 (5)
Jyväskylän	38277 (10)	68166 (10)	100569 (7)	141 566 (7)	175 324 (6)
Oulun	38322 (17)	65702 (12)	83449 (11)	162 644 (5)	229 684 (4)
Vaasan	48244 (6)	69103 (9)	71592 (14)	85 228 (15)	93 872 (13)
Seinäjoen	26155 (30)	38043 (28)	44537 (29)	120 655 (8)	125 021 (8)

* Vuodet 1880-1950 vuoden 2003 seutukuntaluokituksen mukaan (Lähde:Tervo al. 2007) ja vuodet 1990 ja 2011 nykyisen 1.1.2012 alueluokituksen mukaan

**KOLME KYSYMYSTÄ KAUPUNKIKEHITYKSEN MUUTOKSEN
NÄKÖKULMASTA:**

- 1. Miten kaupunki(seutu) reagoi, kun iso vasara tai moukari heilahtaa niskaan?**
- 2. Kuinka iso sisäinen tai ulkoinen shokki tarvitaan uusiutumisen käynnistämiseksi?**
- 3. Voiko rakennemuutoksen ja luovan tuhon kääntää mahdollisuudeksi?**

***“Alueet eivät suinkaan kuole siihen, että tekevät
väärää asioita, vaan siihen, että ne jatkavat
aikanaan oikeiden asioiden tekemistä liian pitkään”***

- Mukailten Doz ja Kosonen 2007 -